

KESTÄVÄ KEHITYS ELI YHTEISKUNTA- VASTUULLISUUS

1

Mitä tarkoittaa kestävä kehitys?

- Mitä asioita sinulle tulee mieleen, kun kuulet sanat "kestävä kehitys" tai "yhteiskuntavastuullisuus"?
- Mitä sinä voisit tehdä, että toimit kestävä kehityksen mukaisesti?

Kestävä kehitys

- Kestävän kehityksen päämääränä on turvata nykyisille ja tuleville sukupolville hyvät elämisen mahdollisuudet
- Kestävässä päätöksenteossa ja toiminnassa ympäristö, ihminen ja talous otetaan tasavertaisesti huomioon
- Kestävä kehitys jaotellaan usein neljään eri ulottuvuuteen; ekologiseen, taloudelliseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen kestävyYTEEN

- Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa.

Kestävän kehityksen Arjen teot, joita me kaikki voimme tehdä

- JÄTTEIDEN JA ROSKIEN LAJITTELU ->KIERRÄTYS
  - KERÄYSMETALLI
  - KERÄYSLASI
  - KERÄYSPAPERI
  - KERÄYSKARTONKI
  - KERÄYSMUOVI (Uutuus!!)
  - POLTTOKELPOINEN JÄTE
  - KAAATOPAIKKAJÄTE
  - BIOJÄTE
- SE-ROMU
- ONGELMAJÄTTEET
- SUURIKOKOISET JÄTTEET
- RAKENNUS- JA REMONTTIJÄTE
- PIHASIIVOUS- JA PUUTARHAJÄTE
- PALAUTUSPULLOT JA -TÖLKIT

Kestävän kehityksen Arjet teot, joita me kaikki voimme tehdä

Kestävän kehityksen Arjen teot, joita me kaikki voimme tehdä

► TEKSTIILIT JA VAATTEET

- Vie käyttökelpoiset, ehjät ja puhtaat vaatteet ja tekstiilit vaatekeräyspisteisiin. (UFF, PELASTUSARMEIJA, SPR)
- Tarjoa kirpputoreille, kierrätyskeskuksiin (Ekotori) ja lähetystoreille.
- Kokeile netin kauppapaikkoja tai kysy tutuilta tarvetta.
  - Kierrättäminen isosiskolta pikkusiskolle, naapurin lapselle, sukulaiselle, ystävälle (vaatteet, polkupyörät, lelut jne)

Kestävän kehityksen arjen teot, joita me kaikki voimme tehdä

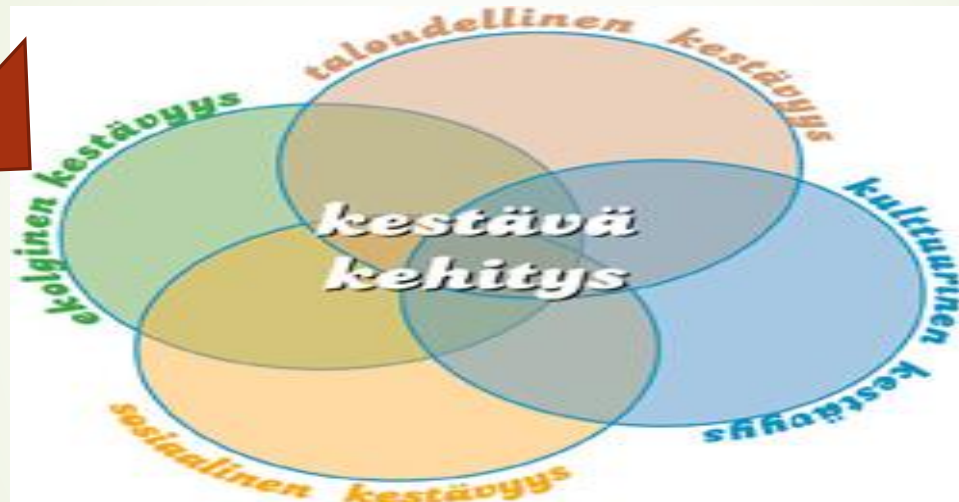
- Tee vanhoista vaatteista ja kankaista siivousrättejä ja matonkuteita.
- Korjaa tai korjauta. Hyödynnä käyttökelpoiset osat, kuten vetoketjut, printit ja napit tai tarjoa niitä tuunaajille.
- Vie [yhdistyksille](#) kangastilkkuja ja valmiiksi leikattua matonkudetta.
- Kysy eläinsuojeluyhdistykseltä tarvetta lakanoille, pyyhkeille, peitoille ja toppavaatteille. He käyttävät niitä eläinten alustoina.
- Useat kauppaketjut ovat järjestäneet tekstiilikeräyksen myymälöissään. Vaatteet ja kodintekstiilit kelpaavat merkistä ja kunnosta riippumatta. Esimerkkinä [KappAhl](#) (vaatteet, kodintekstiilit, kengät, asusteet), [Lindex](#) (vaatteet, kodintekstiilit), [Seppälä](#) (vaatteet, kengät ja laukut) ja [H&M](#) (vaatteet, kodintekstiilit), Finlayson (pussi- ja aluslakanat).
- Laita sekajätteeseen. Kuljetamme sekajätteen Vantaan Energian jätevoimalaan. Sekajäte hyödynnetään kaukolämmön ja sähkön tuotannossa eikä sitä viellä kaatopaikalle.

Lajittelupeli

- ▶ Paperilapuissa lukee erilaisia roskien eli jätteiden nimiä. Jokaisella roskalla on oma numeronsa.
- ▶ Kirjoita paperiisi numeron kohdalle, mikä roska/jäte on kyseessä. Onko kyseessä biojäte / keräyspaperi / kartonki / metalli / lasi / vaarallinen jäte / sähköromu tms.
- ▶ Sen jälkeen yhdistä roskan nimi viivalla oikeaan jäteastiaan – mihin laatikkoon roska / jäte kuuluu laittaa.
- ▶ **KUN KAIKKI OVAT VALMIITA, TARKISTAMME YHDESSÄ, MENIKÖ OIKEIN.**

Mitä tarkoittaa ekologinen kestävyys?

Mitä tarkoittaa ekologinen kestävyys?

- Ekologinen kestävyys tarkoittaa kasvi- ja eläinlajien monimuotoisuuden ja ekosysteemien toimivuuden säilyttämistä
- Ekologinen kestävyys on kestävä kehityksen perusta, ekosysteemi ei saa häiriintyä niin että se lakkaa toimimasta

Ekosysteemi

- Ekosysteemillä tarkoitetaan tietyssä paikassa olevaa luonnon järjestelmää, johon kuuluvat sekä elollinen luonto (kasvit, eläimet, sienet ja mikrobit) että eloton luonto (maaperä, ilmasto)
- Järvi tai metsä on ekosysteemi, mutta myös koko maapallo voidaan käsittää yhdeksi ekosysteemiksi
- Lähes kaikissa ekosysteemeissä elämän perustana on yhteyttäminen, koska sen avulla systeemeihin saadaan uutta energiaa.
- Pelkästään vihreät kasvit kykenevät yhteyttämään auringon valoa muille eliölle käyttökelpoiseksi energiaksi.

Ihminen on osa ekosysteemiä

- ▶ Ihminen on osa ekosysteemiä ja muiden lajien tapaan riippuvainen sen toimivuudesta
- ▶ Ihminen eroaa muista lajeista siinä, että hän pystyy kehittämällänsä tekniikalla vahingoittamaan ekosysteemien toimintaa >>>Tämän vuoksi ihmisellä on myös vastuu huolehtia ekologisesta kestävydestä
- ▶ Ekologisen kestävyden kannalta keskeisiä ovat varovaisuusperiaate, haittojen ennalta estäminen ja haittojen torjuminen niiden syntylähteillä
- ▶ Toimia, joilla pyritään estämään ympäristön tilan heikkenemistä
- ▶ Kansallisten toimien lisäksi **kansainvälinen yhteistyö** on hyvin keskeisessä asemassa pyrittäessä ekologiseen kestävyteen.

Ylikulutus

14

- ▶ Ylikulutus tarkoittaa, että kulutamme enemmän kuin mikä on maapallon rajoissa kestävää
- ▶ Mikäli kaikki kuluttaisivat kuin suomalaiset, tarvitsisimme yli kolme maapalloa
- ▶ Maailman ylikulutuspäivä on laskennallisesti se päivä, jona ihmisten ekologinen jalanjälki ylittää maapallon biokapasiteetin, eli kyvyn tuottaa uusiutuvia luonnonvaroja ja käsitellä fossiilisten polttoaineiden käytön aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä.
- ▶ Ihmiskunnan luonnonvarojen käyttö ylittää ekosysteemien vuotuisen tuoton yhä aikaisemmin.
  - ▶ Vuonna 2015 maailman luonnonvarojen ylikulutuspäivä oli 13.8.2015.
  - ▶ Vuonna 2016 maailman luonnonvarojen ylikulutuspäivä oli 8.8.2016.
  - ▶ Vuonna 2017 luonnonvarojen ylikulutuspäivä **Suomessa oli jo 3.4.2017, koko maailman ylikulutuspäivän lasketaan olevan heinä-elokuun vaihteessa.**

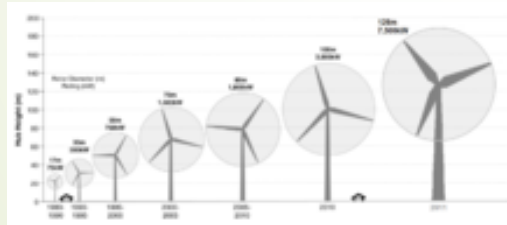
Miten ylikulutusta voi vähentää?

- Mitä sinä voisit tehdä maapallon hyväksi omilla valinnoillasi?

Keinoja vähentää ylikulutusta?

➤ UUSIUTUVA ENERGIA:

- Tuulivoima
- Aurinkoenergia
- Uudet biojätteistä tehtävät polttoaineet esim. biodiesel

Nina Routamaa-Päiviö, Turun ammatti-instituutti

➤ ENERGIATEHOKKUUS:

- Lämpöpumppujen käyttö
- Rakennusten energiatehokkuuden parantaminen
- Liikennepäästöt: Julkisen liikenteen suosiminen aina kun mahdollista
- Lähimatkailu pitkien lentomatkojen sijaan

Keinoja vähentää ylikulutusta

➤ RUOKATUOTANTO JA RUOKAVALINNAT:

- Ruoantuotanto – lihakarjan kasvatusta
- Lautaselle useammin kasviksia
- Luomuruoka
- Kestävästi pyydettyä tai viljeltyä kalaa
- Ruokahävikin hallinta

➤ ENERGIANKULUTUKSEN TARKKAILU, SÄÄSTÄMINEN

- Veden juoksuttaminen turhaan
- Tuulettaminen
- Huoneen lämpötila
- Valaistus
- Kotitalouskoneet / täyttö / ohjelmat

Keinoja vähentää ylikulutusta

1. Joutsenmerkki on Pohjoismaissa käytettävä virallinen ympäristömerkki, joka kertoo sillä merkityn tuotteen tai palvelun noudattavan sille suunniteltuja ympäristökriteereitä.
2. EU-ympäristömerkki kertoo puolueettomasti tuotteen ja palvelun ympäristöystävällisyydestä
3. EU:n luomumerkki tarjoaa kuluttajille varmuuden tuotteen alkuperästä ja laadusta. Elintarvikkeet voidaan merkitä "luomuksi" vain, jos vähintään 95% niiden maatalousperäisistä ainesosista on luonnonmukaisia
4. Luomu-valvottua tuotantoa -merkki eli ns. aurinkomerkki noudattaa EU:n asetuksen luomuehtoja ja osoittaa, että tuote on suomalaisen viranomaisen (Evira) valvonnassa. Tuote on valmistettu, pakattu tai etiketöity Suomessa. Merkin voi siis saada myös ulkomainen tuote.
5. Leppäkerffu ei halua mm. hyväksyä ahtaasti kasvaneiden tavanomaisten sikojen tai siipikarjan lantaa lannoitteena. Tavoitteena on saada esimerkiksi biokaasutuotannosta ravinteita käyttöön. Ravinteita on käytettävä kohtuullisesti, jotta osa niistä ei valu vesistöihin.
6. Krav-merkki on ruotsalaisen luomujärjestön valvontamerkki. Krav-tuotteet noudattavat EU:n luomuehtoja ja osin Kravin omia, hieman tiukempia tuotantoehtoja.

Keinoja vähentää ylikulutusta

- Roskien kerääminen
- Jätteiden lajittelu oikeaoppisesti on tärkeää.
  - Omenankuoret ovat biojätettä ja lasinen hillopurkki kuuluu lasijätteisiin.
  - Ongelmajätteet ovat nimensä mukaisesti suuri uhka ympäristölle ja ihmisten terveydelle. Niiden lajittelussa on noudatettava erityistä tarkkuutta ja huolehdittava, etteivät esimerkiksi akut, paristot ja vanhat lääkkeet päädy luontoon vaan ne käsitellään asianmukaisesti niille varatuissa keräyspisteissä.

Ylikulutuksesta ruokatuotannon osuus on suuri

- Lihantuotantoon tarvitaan enemmän luonnonvaroja kuin kasvituotantoon ja tuotannosta syntyy enemmän hiilidioksidipäästöjä.
- Vähintään 70 prosenttia maailman maatalousmaasta käytetään eläinperäisen ruoan tuotantoon.
  - Esimerkiksi Amazonin sademetsässä lihakarjan laidunmaiden ja rehun viljelymaan leviäminen ovat keskeisiä syitä metsien häviämiseen.

Taloudellinen kestävyys

- Taloudellinen kestävyys on tasapainoista kasvua, joka ei voi pitkällä aikavälillä perustua velkaantumiseen tai varantojen hävittämiseen
- Kestävällä pohjalla oleva talous helpottaa kohtaamaan tulevia uusia haasteita ja tekemään arvovalintoja

Taloudellisen kestävyuden ongelmia?

- Pitkäjänteinen suunniteltu talouspolitiikka luo otolliset olosuhteet kansallisen ja kansainvälisen hyvinvoinnin vaalimiselle ja lisäämiselle
- Kestävällä pohjalla oleva talous helpottaa myös kohtaamaan vastaan tulevia uusia haasteita, kuten väestön ikääntymisestä aiheutuvia kasvavia sosiaaliturva- ja terveystalouden menoja

Sosiaalinen kestävyys

- Sosiaalisen kestävä kehityksen tavoitteena on taata edellytykset ihmisten hyvinvoinnille sekä nykypäivänä että tulevaisuudessa.
- Pyrkimyksenä on poistaa ihmisten välistä eriarvoisuutta ja varmistaa jokaiselle riittävä toimeentulo, asianmukainen terveydenhuolto, mahdollisuus koulutukseen sekä turvata perusoikeuksien toteutuminen.
- Globaaleja haasteita sosiaalisen kestävä kehityksen ja hyvinvoinnin toteutumiselle ovat erityisesti väestönkasvu, köyhyys ja eriarvoisuus.
- Myös sukupuolten välinen epätasa-arvo, koulutuksen järjestäminen ja terveydenhuollon turvaaminen ovat maailmanlaajuisia haasteita.
- Suomessa ajankohtaisia sosiaalisen kestävyden haasteita ovat muun muassa syrjäytyminen ja työttömyys.

Sosiaalinen kestävyys – ihmisoikeudet

- *"Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä."* (YK:n ihmisoikeuksien julistus)
- **Ihmisoikeudet ovat:**
  - **yleismaailmallisia**, eli universaaleja. Ne kuuluvat saman sisältöisinä kaikille maailman ihmisille ja ovat voimassa kaikkialla.
  - **perustavanlaatuisia**. Vain kaikkein tärkeimmät oikeudet on nimetty ihmisoikeuksiksi.

Sosiaalinen kestävyys

- Lähihistoriassamme turvallisuus on mielletty ennen kaikkea valtion alueelliseksi turvallisuudeksi ja kansakunnan suvereniteetin takaamiseksi. (Sotilaallinen tulkinta)
- Inhimillisen turvallisuuden käsite yksilön lähtökohdista. Turvallisuus tarkoittaa tällöin arjen turvallisuutta, kuten riittävää ravintoa ja puhdasta vettä sekä väkivallalta ja syrjinnältä välttymistä.
- Inhimillisen turvallisuuden mukaan vakaa taloudellinen ja sosiaalinen kehitys maapallolla on paras tae rauhan säilymiselle.
- Turvallisuutta ei voi olla ilman kehitystä, kehitystä ei voi olla ilman turvallisuutta ja kumpaakaan ei voida saavuttaa, jos ihmisoikeuksia ei kunnioiteta.

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys – arjen tekoja – KIERRÄTYS JA LAJITTELU

- Miksi ostaa uutta jos vanha vielä toimii?
- Itselle tarpeettomat avarat kannattaa laittaa kaatopaikan sijasta kiertoon, sillä yhden roska voi olla toisen aarre.
- Kekseliäisyyttä käyttämällä vanhastakin saa uutta, kun ideoi
- Kestävä kehitys on paitsi luonnosta, myös toisista ihmisistä huolehtimista. Sosiaalisesti kestävässä yhteiskunnassa kansalaiset pystyvät vaikuttamaan heitä koskevaan päätöksentekoon ja ovat turvassa syrjäytymiseltä. Hyvinvoinnin edellytysten, kuten riittävän ravinnon ja terveydenhuollon, on oltava taattu nyt ja tulevaisuudessa.
- Yhden ihmisen ei ole kuitenkaan tarkoitus kantaa harteillaan vastuuta koko maailman pelastamisesta. Tekemällä oman osansa on esimerkkinä muille.

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys – arjen tekoja

ROSKIEN KERÄÄMINEN JA LAJITTELU

- ▶ Pakkauksiin on perinteisesti kierrätysmerkin virkaa laitettu hoitamaan kolmesta nuolesta koostuva Möbiuksen rengas. Merkin tavoitteena on kuvata, että materiaali on kierrätettävissä. Merkki sinänsä ei ota kantaa siihen, miten kierrätys tulee tapahtua. Kansalaisen tulee itse tunnistaa materiaali ja hoitaa asiat oikein. Pahvien tapauksessa näin yleensä käykin. Useimmissa maissa tällä merkillä ei ole lainsäädännön näkökulmasta roolia.

Sosiaalinen kestävyys – arjen tekoja

Reilulla kaupalla tavoitellaan maailmaa, jossa kehitysmaiden viljelijöillä ja työntekijöillä on mahdollisuus turvattuun ja kestäväan toimeentuloon sekä mahdollisuus päättää itse omasta tulevaisuudestaan.

Reilu kauppa tähtää köyhyyden vähentämiseen kaupan avulla.

Suomessa on myynnissä noin 1700 erilaista Reilun kaupan tuotetta. Pelkästään erilaisia Reilun kaupan suodatinkahveja on yli sata. Kahvin ohella tunnetuimpia tuotteita ovat banaanit, ruusut ja viinit.

Valikoimassa on myös mm. kaakaota, teetä, jäätelöä, sokeria, hunajaa, tofua, kosmetiikkaa, mausteita ja Reilun kaupan puuvillasta valmistettuja tekstiileitä.

Sosiaalinen kestävyys – Ei lapsityövoimalle

- Lapsityöllä ja **lapsityövoimalla** tarkoitetaan alaikäisten lasten tekemää työtä, joka on fyysisesti, psyykkisesti, moraalisesti tai sosiaalisesti haitallista, taikka häiritsee tai estää heidän koulunkäyntiään

(kansainvälisen työjärjestö ILO:n määritelmä).

- Miljoonat lapset joutuvat tekemään rankkaa ja vaarallista työtä. Työ vaarantaa heidän terveytensä ja kehityksensä, mutta lapsille työn vaikutukset ovat paljon kauaskantoisemmat: työ yleensä estää heidän koulunkäyntinsä ja altistaa heidät riistolle myös myöhemmin elämässä.

Sosiaalinen kestävyys – El lapsityövoimalle

- **Keinot ehkäistä lapsityötä: koulutus, asennemuutos ja lain voima**
- Lapsityön estämiseksi on tärkeää että koulujärjestelmä toimii. Koulun on oltava ilmainen ja pakollinen sekä paikka, jossa lapset viihtyvät ja saavat laadukasta opetusta.

Perheiden ja yhteisöjen asenteiden on muututtava niin, että lasten koulunkäynti nähdään tärkeämpänä kuin työnteko. Erityisesti tyttöjen kohdalla työ nähdään valitettavan usein hyödyllisempänä kuin koulunkäynti.

Sosiaalinen kestävyys – El lapsisotilaille

- YK:n lapsen oikeuksien sopimus kieltää alle 18-vuotiaiden lasten pakottamisen asevoimiin ja taisteluihin.
- Silti maailmassa arvioidaan olevan kymmeniätuhansia lapsisotilaita. UNICEF auttaa heitä pääsemään kotiin ja tekee työtä lasten värväämisen lopettamiseksi.
- Kaikki lapsisotilaat eivät kannata aseita. Monia käytetään esimerkiksi vakoojina, viestinviejinä, huolto- ja vartiointitehtävissä, kantajina, palvelijoina tai seksiorjina.
- Viime vuosina lapsisotilaita on käytetty esimerkiksi Syyriassa, Afganistanissa, Somaliassa, useissa Keski-Afrikan valtioissa, Burmassa, Kolumbiassa ja Filippiineillä.

Sosiaalinen kestävyys – EI LAPSI-AVIOLIITOILLE

► Lapsiavioliitot

- Joka kolmas tyttö kehitysmaissa joutuu naimisiin alle 18-vuotiaana. UNICEF vaikuttaa lainsäädäntöön ja asenteisiin lapsiavioliittojen estämiseksi.
- Lapsiavioliitto on rike [lapsen oikeuksia](#) vastaan riippumatta siitä, onko kyseessä tyttö vai poika. Lapsiavioliiton uhrin ovat kuitenkin useimmiten tyttöjä, jotka avioliiton myötä menettävät kontaktin perheisiinsä ja ystäviinsä. Avioliitto merkitsee yleensä koulun lopettamista kesken.

Avioliitto saattaa olla myös kulissi pakkotyölle, seksikaupalle tai muulle hyväksikäytölle. Lapsimorsiamet eivät voi kieltäytyä sukupuoliyhteydestä eivätkä vaatia ehkäisyä. Siksi he tulevat raskaaksi aivan liian nuorina, saavat sukupuolitautitartunnan ja yhä useammin, hiv/aidsin.

- Vanhemmat saattavat myöntyä lapsiavioliittoon taloudellisista syistä. Toisaalta he saattavat tarkoittaa hyvää: tyttö saa miespuolisen suojelijan.

Kulttuurinen kestävyys

- Kulttuurinen kestävyys mahdollistaa kulttuurien säilymisen ja kehittymisen sukupolvelta toiselle.

